कथाकार सरोज ओलीका कथा सङ्ग्रहहरूको कृतिपरक अध्ययन तथा विश्लेषण

त्रिभुवन विश्वविद्यालय मानविकी तथा सामाजिक शास्त्र सङ्काय,
महेन्द्ररत्न बहुमुखी क्याम्पस, इलाम नेपाली विभाग
अन्तर्गत स्नातकोत्तर तह दोस्रो बर्षको
दसौं पत्रको प्रयोजनका लागि प्रस्तुत

शोधपत्र

शोधार्थी

चन्द्रकला भट्टराई
परीक्षा रोल नं. १०००४
नेपाली विभाग
महेन्द्ररत्न बहुमुखी क्याम्पस, इलाम
२०६८

शोधनिर्देशकको मन्तव्य

कथाकार सरोज ओलीका कथा सङ्ग्रहहरूको कृतिपरक अध्ययन तथा विश्लेषण शीर्षकको शोधपत्र चन्द्रकला भट्टराईले मेरो निर्देशनमा तयार गरी प्रस्तुत गर्नुभएको हो । निरन्तर प्रयास गरी परिश्रमपूर्वक तयार पारिएको यस शोधपत्रप्रति म पूर्णरुपमा सन्तुष्ट छु र आवश्यक मूल्याङ्कनका लागि महेन्द्ररत्न बहुमुखी क्याम्पस, नेपाली विभाग, इलाम समक्ष सिफारिस गर्दछु ।

मितिः २०६८/०५/२०

शोधनिर्देशक

....
उप-प्राध्यापक गुरु पोखरेल
महेन्द्ररत्न बहुमुखी क्याम्पस
इलाम

स्वीकृति पत्र

त्रिभुवन विश्वविद्यालय मानविकी तथा सामाजिक शास्त्र सङ्काय महेन्द्ररत्न बहुमुखी क्याम्पस नेपाली विभाग अर्न्तगत स्नातकोत्तर तहको दशौं पत्रको प्रयोजनका लागि **चन्द्रकला भट्टराईद्वारा** तयार पारिएको ***कथाकार सरोज ओलीका कथा सङ्ग्रहहरूको कृतिपरक अध्ययन तथा विश्लेषण*** शीर्षकको शोधपत्र स्वीकृत गरिन्छ ।

....	....	....
सह	चूडामणि वाशिष्ट	उप-प्राध्यापक
.प्रा. बुद्धि प्र. घिमिरे	मेची वहुमुखी क्याम्पस	गुरुप्रसाद पोखरेल
विभागीय प्रमुख	झापा	महेन्द्ररत्न बहुमुखी क्याम्पस,
महेन्द्ररत्न बहुमुखी क्याम्पस,	बाह्य परीक्षक	इलाम

आफ्नो भनाइ

यो शोधपत्र तयार पार्नको लागि आफ्नो अमूल्य समयलाई पनि थाँती राखेर मलाई निरन्तर निर्देशन गर्नुहुने महेन्द्ररत्न बहुमुखी क्याम्पस, इलामका गुरु उप-प्राध्यापक श्री गरुप्रसाद पोखरेलप्रति सर्वप्रथम हार्दिक कृतज्ञता ज्ञापन गर्दछु । साथै विभागीय प्रमुख श्री बुद्धि घिमिरे, म.र.ब. क्याम्पस इलाम नेपाली विभाग अर्न्तगतका गुरुवर्गहरू प्रति पनि कृतज्ञता व्यक्त गर्दछु

मेरो जीवनमा शिक्षाको ज्योति फैलाउन सहयोग गर्नुहुने मेरा पुजनीय माता ताराकुमारी भट्टराई र पिता पोष्टाचार्य भट्टराईप्रति हृदयदेखि नै कृतज्ञता व्यक्त गर्दछु । जीवनका हरेक मोडहरूमा कर्तव्य पथमा निरन्तर लाग्न सल्लाह दिनुहुने आफन्तजनहरू प्रति पनि आभार व्यक्त गर्दछु । यस शोधपत्र तयारीका क्रममा सम्पूर्ण सहयोग गर्दै प्रत्येक समय सरसल्लाह दिएर घचघच्याइरहने मेरा श्रीमान् श्री हरिचन्द्र घिमिरे ज्यूप्रति कृतज्ञता प्रकट गर्दछु । अध्ययनको क्रमलाई विवाह भएपछि पनि घरबाहिर बसेर निरन्तरता दिनको लागि सहयोग गर्नुहुने मेरा घरपरिवारका माननीय ससुरा डिल्लीराम घिमिरे र सासु मित्रकला घिमिरे साथै जेठाजु श्री तेजराज घिमिरेप्रति हार्दिक आभार प्रकट गर्दछु ।

यस शोधपत्रका कथाकार सरोज ओलीप्रति पनि कृतज्ञ छु । यो शोधपत्र लेखनका क्रममा शोध सम्बन्धी विभिन्न सरसल्लाह र शैक्षिकसाथै शोधपत्रको संरचना तथा अन्य टङ्कण सम्बन्धी सहयोग गर्नुहुने अग्रज दाइ श्री शरद तिम्सिना र कम्प्युटरमा टङ्कण कार्यको सहयोग गर्नुहुने श्री प्रकाश न्यौपाने र केशव पराजुली प्रति विशेष आभार व्यक्त गर्दछु । यो शोधपत्र तयार गर्दा बीचमा आइपरेका विभिन्न समस्याहरूमा प्रत्यक्ष अप्रत्यक्ष सहयोग गर्नुहुने सम्पूर्ण शुभचिन्तकहरू प्रति समेत हार्दिक कृतज्ञता व्यक्त गर्दछु ।

मितिः २०६८/५/२३

====================

====================

चन्द्रकला भट्टराई
स्नातकोत्तर तह दोस्रो बर्ष
परीक्षा रोल नं. १०००४
महेन्द्ररत्न बहुमुखी क्याम्पस, इलाम

विषय सूची

विषय	पृष्ठ संख्या
परिच्छेद एक	**१–४**
शोधपत्रको परिचय	१
१.१ शोधपत्रको शीर्षक	१
१.२ शोधपत्रको प्रयोजन	१
१.३. विषय परिचय	२
१.४ समस्या कथन	२
१.५ शोधकार्यका उद्देश्यहरू	३
१.६ पूर्वकार्यको समीक्षा	३
१.७ शोधकार्यको औचित्य र महत्त्व	३
१.८ शोधकार्यको सीमाङ्कन	४
१.९ सामग्री संकलन विधि र शोधविधि	४
१.१० शोधपत्रको रूपरेखा	४
	५–११
परिच्छेद दुई	
सरोज ओलीको जीवनी र व्यक्तित्व	५
२.१ जन्मस्थान र जन्म	५
२.२ बाल्यकाल	५
२.३ शिक्षा ग्रहण	६
२.४ पारिवारिक स्थिति	६
२.५ पेसा	६
२.६ साहित्य लेखन प्रारम्भ र सृजना गतिविधि	७
२.७.१ साहित्यिक व्यक्तित्व	८
२.७.१.१ लेखक तथा सम्पादक व्यक्तित्व	८
२.७.१.२ कवि व्यक्तित्व	९
२.७.१.३ कथाकार तथा उपन्यासकार व्यक्तित्व	९
२.७.२ साहित्येत्तर व्यक्तित्व	९
२.७.२.१ राजनैतिक व्यक्तित्व	१०
२.७.२.२ शिक्षक व्यक्तित्व	१०
२.७.३ सममान तथा पुरस्कार	१०
२.७.४ संघ संस्थामा आवद्धता	११
	१२–३५
परिच्छेद तीन	
कथाको सैद्धान्तिक पक्ष तथा विकासक्रम	१२
३.१ पृष्ठभूमि	१२
३.२. कथाको परिभाषा	१३
३.३ कथाका तत्वहरू	१६

३.४ कथा विश्लेषण सिद्धान्त २०
३.४.१ वस्तु विश्लेषणका आधारहरू २०
३.४.२ शैली विश्लेषणका आधारहरू २२
३.५. नेपाली कथाको ऐतिहासिक विकासक्रम २५
३.५.१ पृष्ठभूमि २५
३.५.२ नेपाली कथाको चरण विभाजन २७

परिच्छेद चार

सरोज ओलीका कथायात्रा, प्रवृत्ति र योगदान
४.६.१ आमुख ३१
४.२. सरोज ओलीको कथाकारिताको चरण विभाजन ३२
४.३. सरोज ओलीका कथाका प्रवृत्तिगत विशेषताहरू ३३
३६–९६

परिच्छेद पाँच

सरोज ओलीका कथाहरूको अध्ययन र विश्लेषण
५.१ आमुख ३६
५.२ मुटुछुने कथा सङ्ग्रह (२०५०) को विश्लेषण ३६
५.२.१ "कुहिरो भित्रको पानी" कथाको विश्लेषण ३७
५.२.२ " चौधरी" कथाको विश्लेषण ३९
५.२.३ मोहन कथाको विश्लेषण ४२
५.२.४ सम्सेर्नी कथाको विश्लेषण ४४
५.२.५ भगी कथाको विश्लेषण ४६
५.२.६ लक्ष्मण बाबु कथाको विश्लेषण ४९
५.२.७ मुटुछुने कथाको विश्लेषण ५१
५.२.८. छेउलागेर हिंड्नु पर्छ कथाको विश्लेषण ५५
५.२.९ भक्तिमाने कथाको विश्लेषण ५७
५.२.१० बिडम्वना कथाको विश्लेषण ५९
५.२.११. जात्रु कथाको विश्लेषण ६१
५.२.१२. मनिका कथाको विश्लेषण ६३
५.३ स्टेथिससागर देखि हिमालसम्म (२०६१) को विश्लेषण ६६
५.३.१ 'छछल्काए सागरहरू' कथाको विश्लेषण ६६
५.३.२ 'मृणाल'वस्तु विश्लेषण ६९
५.३.३ 'अलर्क' कथाको विश्लेषण ७२
५.३.४ 'हाङ' कथाको विश्लेषण ७५
५.३.५ 'अमर निशानी' कथाको विश्लेषण ७७
५.३.६ 'दुर्ग' कथाको विश्लेषण ७९
५.३.७ "धमिलो दह" कथाको विश्लेषण ८१
५.३.८ "सुकुनी" कथाको विश्लेषण ८४
५.३.९ "सकम्भरी" कथाको विश्लेषण ८६
५.३.१० "बोखिमको माया बजीरहेछ" कथाको विश्लेषण ८८

५.३.११ "बैदाङ्गिनी" कथाको विश्लेषण ८९
५.३.१२ "वाजवर्ण" कथाको विश्लेषण ९०
५.३.१३ "महाबाहु" कथाको विश्लेषण ९१
५.३.१४ "रान्तिदेव" कथाको विश्लेषण ९३
५.३.१५ "जीवनभित्रको इतिहास" कथाको विश्लेषण ९४
५.३.१६ "दुई फब्ल्याँटा" कथाको विश्लेषण ९५
५.३.१७ "आँखााको माया" कथाको विश्लेषण ९६
९८–१०२

परिच्छेद छ

६.१ उपसंहार तथा निष्कर्ष ९८
सन्दर्भग्रन्थ सूची
परिशिष्टहरू